

Бројот на гласови кој е потребен за покренување постапка пред Меѓународниот суд за правда (МСП) за воспоставување на уставното име (РМ) во ООН, може да се добие со изгласување на НЕУТРАЛНА РЕЗОЛУЦИЈА во светската организација.

Од моја страна јасно беше укажано дека, имајќи ја предвид политиката на НЕВРЗАНИТЕ ЗЕМЈИ за зајакнување на функцијата на МСП и меѓународното право, тие ноншалантно гласаат за вакви резолуции т.е. за барање советодавни мислења од МСП. Тогаш РМ беше призната од повеќе од 100 држави и лесно можеше да обезбеди потребно мнозинство гласови. Дури и на самиот почеток, при зачленувањето во 1993 г. ваква резолуција сигурно би била усвоена доколку имавме повеќе доверба во сами себе и барем тоа да се правеше со циркуларни писма, со кои ќе ги повикувавме НЕВРЗАНИТЕ ЗЕМЈИ ДА ГЛАСААТ ЗА НАШАТА НЕУТРАЛНА РЕЗОЛУЦИЈА.

Разговорот го водеше:
Кокан СТОЈЧЕВ

☀ Професоре Јанев, какви сè теоретски поставки постојат за разрешување на проблемот со името на Република Македонија?

ЈАНЕВ: За да може да се разбере проблемот со името треба да се има предвид дека во 1993 г. Република Македонија (РМ) е примена во членство на ООН со два дополнителни услова, во однос на легално пропишаните во член 4 (1) од Повелбата на ООН. Тие дополнителни услови, според Резолуцијата 197/III од 1948 г. на Генералното собрание на ООН, се правно нелегални т.е.

ПРОФ. Д-Р ИГОР ЈАНЕВ, ВИШ НАУЧЕН СОРАБОТНИК ВО ИНСТИТУТОТ ЗА ПОЛИТИЧКИ СТУДИИ ВО БЕЛГРАД И ПОРАНЕШЕН ВИСОК МАКЕДОНСКИ ДИПЛОМАТ, КОЈ БЕШЕ "ИЗБРКАН ОД МНР", ЧИИ СТРУЧНИ И ПРОФЕСИОНАЛНИ ЗНАЕЊА ОД МЕЃУНАРОДНОТО ПРАВО ГИ ИСКОРИСТИ БЕЛГРАД ЗА ДА ЈА ОДБРАНИ СВОЈАТА ПОЛИТИЧКА ПОЗИЦИЈА И ДА ГО ПРЕНАСОЧИ ПРАШАЊЕТО НА КОСОВО ОД "ИСТ РИВЕР" ВО ХАГ

спротивни на член 2 (1, 4, 7) и член 4 (1) од Повелбата на ООН. Обврските кои настанаа од двата дополнителни услова, исто така, се нелегални и го дискриминираат членскиот статус на Република Македонија во ОН. Како што е познато, тие услови се однесуваат на обврската да се носи референцата Поранешна Југословенска Република Македонија (ПЈРМ) и обврската (имплицитивна) да се преговара за сопственото уставно име, кое претставува правен идентитет на (која било) држава во меѓународното правно комуницирање. Референцата ПЈРМ е обврска, бидејќи ниту една земја или правен субјект не би се согласил (без обврзување) да носи еден облик арбитрарен лимитирачки полуидентитет (несакано име), поврзан со непочитување на волјата на народот, доколку тоа не е обврска, односно долж-

ност. Оваа обврска, формулирана како имплицитен услов, беше цена која Република Македонија мораше да ја плати за влез во ООН. Без да го толерира овој услов и ваквата обврска Македонија не можеше, според редовни критериуми, да стане членка на ООН (без разлика на дадена или на недадена согласност за носење). Затоа ова беше нестандарден критериум или барање врз кој во редовната постапка РМ не можеше да влијае. Оттаму, по дефиниција, ваквата ситуација во која на барање нема (никаков) ефект противење, се класифицира како условување. Конкретно, Македонија доби услов во облик на референца. Натаму, референцата беше проследена со имплицитно барање да се преговора за својот правен идентитет за меѓународна комуникација во ОН сè додека не се најде формулација на

НЕЗНАЕЊЕТО И ОТСУСТВОТО НА ПАТРИОТИЗАМ МОЖАТ ДА БИДАТ ПРЕЧКА ЗА БИТКАТА ЗА ИМЕТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

уставното име на државата-членка на ОН, при што другиот преговарач беше директен противник за користење на уставното име во меѓународната правна комуникација. Правно проблематичната природа на преговорите се гледа во фактот дека несаканата референца ќе постои сè додека траат разговорите за уставното име на нашата суверена земја, односно референцата ќе се замени и ќе исчезне кога ќе се добие согласност од двете страни во разговорите (во арбитражен предмет). Оттука, гледаме дека е потребна согласност од Грција за изборот на нашето уставно име, односно без ваква согласност референцата правно може да егзистира неопределено долго (дефиниција на неопределени преговори за правниот идентитет). Оттаму, разговорите за правниот идентитет се правна екстензија на несаканата референца и овие преговори имаат ист правен карактер, како и самата референца, односно деминацијата. Имено, преговорите се втор услов за прием на РМ во ООН и претставуваат несакана обврска, како што е случај и со несаканата референца. Како што е покажано, и двата дополнителни услова се нелегални и спротивни на Советодавното мислење на Меѓународниот суд (МСП) во Хаг од 1948 г., Резолуцијата 197/III од 1948 г. на Генералното собрание на ООН и повеќе други меѓународно-правни документи. Првиот услов (несаканата референца) се однесува на правниот поредок на ООН, а вториот, преговорите за правниот идентитет, е таква обврска која се однесува и на правниот поредок надвор од системот на ОН! Евентуално договорен правен идентитет, имено, би бил користен и во однос на нечленките

на ООН, како и во другите организации надвор од поредокот на ОН. И двата дополнителни услова во време трансцидираат во моментот на приемот, не се имплицитно или експлицитно содржани во дефинираните услови во член 4 (1) од Повелбата на ООН и имаат специфичен неправилен карактер. Оттаму, тие се нелегални услови и креираат незаконски обврски (ex in jura non oritur), со кои се крши правниот поредок на ОН, членските права на РМ во ООН и, конечно, клучните права на РМ и надвор од системот на ОН.

Од оваа гледна точка постојат два модалитета за разрешување на проблемот. Првиот е политички, а вториот е правен пристап. Имено, проблемот не е меѓу РМ и Грција, туку на релација РМ - ОН. Политичко решение не егзистира во рамките на преговорите, бидејќи овие разговори генерираат (законски) неопределен број желби, кои РМ не може да ги задоволи (без сериозно нарушување на сопственото достоинство и морална штета).

 Какви практични и остварливи пристапи се реални за решавање на овој проблем?

ЈАНЕВ: Политичкиот пристап со т.н. Директна резолуција во Генералното собрание на ОН подразбира сфаќање дека преговорите не може да резултираат со решение. Всушност, политичко решение не постои! Ова е резултат на фактот дека бесконечните услови кои ѝ се поставуваат на Македонија, а произлегуваат од дополнителните при приемот немаат воопшто правна природа. Имено, еден од условите може да се трансформира и да се подели на нели-

НЕУТРАЛНАТА резолуција им ја понудив и на Киро Глигоров и на Бранко Црвенковски, со комплетен текст подготвен за потпишување, испраќање и лобирање. Но, и покрај тоа што Киро Глигоров, пред мене и проф. Ѓорѓи Марјановиќ, вети дека резолуцијата ќе биде испратена, сепак тоа не се случи! Јасно укажав дека имајќи ја предвид политиката на НЕВРЗАНИТЕ ЗЕМЈИ за зајакнување на функцијата на МСП и меѓународното право, тие ноншалантно гласаат за вакви резолуции т.е. за барање советодавни мислења од МСП. Тогаш РМ беше призната од повеќе од 100 држави и лесно можеше да обезбеди потребно мнозинство гласови.

митирано голем број нови услови, креирајќи неопределено многу обврски за Македонија. Така, разговорите за името стануваат преговори за јазикот, за културата, за историјата итн. На крај, може да се забележи дека трајното решение мора да биде во вид на резолуција на ООН, со кое би било дефинирано трајното решение за уставното име. Оттаму, треба да се има предвид дека политичкото решение кое нема да биде список на грчките желби и нема да биде понижувачко за Република Македонија, ќе мора да подразбира резолуција на Генералното собрание на ОН, со која референцата ПЈРМ ќе биде сменета во уставното име Република Македонија. Ова може да се направи со **ДИРЕКТНА** резолуција, која во Генералното собрание на ОН ќе ја смени референцата

FYROM во уставното име Република Македонија.

Треба да се нагласи дека при гласањето за резолуцијата македонската дипломатија мора да докаже:

а) Дека процесот не е блокиран во Советот за безбедност, ниту со Времената спогодба, бидејќи (во спротивно) Собранието на ОН би можело да го врати процесот во Советот за безбедност на ОН;

б) Дека треба да се одлучува со просто мнозинство за ваква резолуција, бидејќи не се одлучува за прием во ООН, туку за ефектите од дополнителните услови. Имено, Грција ќе бара да се одлучува со квалифицирано мнозинство и доколку Македонија не ги убеди државите дека ова прашање нема правна природа на која Грција ин-

Доколку денес се покрене постапка за префрлување на предметот (проблемот со името) во надлежност на Меѓународниот суд во вид на НЕУТРАЛНА Резолуција, и ако за неа гласаат 80 држави (како што беше случајот со Резолуцијата за Косово, кога гласаа 83 држави), по моја проценка само 15 или максимум 20 прогрчки ориентирани држави би биле ПРОТИВ опишаната Резолуција. Другите, најмалку 60, главно, НЕВРЗАНИ ДРЖАВИ БИ БИЛЕ ЗА усвојувањето на нашата резолуција.

систира, членките во органот (УНГА) нема да постигнат доволен број гласови ниту за кворум при одлучувањето.

Втората опција е правна мерка за воспоставување на уставното име во ООН, преку Меѓународниот суд на правда во Хаг. Имено, Република Македонија треба, слично како и Србија, да бара Советодавното мислење од МСП за легалитетот на дополнителните услови и обврски, со кои сме примени и со кои членуваме во ОН. По добивањето на Советодавното мислење од Судот, Генералното собрание на ОН со резолуција прво би ја сменило деноминацијата (времената) FYROM (како нелегална) во својата работа, односно во работата на органите на ОН во уставното име Република Македонија (трајно). Одлуката на Генералното собрание овде е обврзувачка за органите на ОН! Времената спогодба не пречи да се покрене процедура за добивање Мислење од МСП, бидејќи овде не се работи за пресуда, туку мислењето е советодавно и има цел да помогне при регулирањето на членските права на РМ во ООН и заштита на правниот поредок на ОН. Понатаму, од исти причини преговорите за името не би морало да бидат прекинати.

Доколку Грција ги прекине преговорите тоа би било само поради несоодветна интерпретација дека Времената спогодба се доведува во прашање. Противаргумент на ова е дека едно (неутрално) мислење повеќе, од авторитетна инстанца каква што е Меѓународниот суд за правда, не може да пречи успешно да се завршат преговорите, доколку овие разговори навистина имаат соодветна правна основа и базичен легалитет (т.е. се расчистува претходно правно прашање). Ова е значи варијанта со **НЕДИРЕКТНА** резолуција или **НЕУТРАЛНА** резолуција за воспоставување на уставното име во ОН. Понатаму, во "Српскиот случај" во ОН за независноста на Косово, може да се забележи дека нашето гласање беше **ВОЗДРЖАНО**, што исто така, нема да влијае врз барањето за и за усвојувањето на **НЕУТРАЛНАТА** резолуција во врска со членскиот статус и поредок на ОН.

☀️ Кога поранешниот претседател Киро Глигоров правеше проценка дали да се оди со **ДИРЕКТНА** резолуција (во РМ) или е за **НЕУТРАЛНА** разврска во Судот за Хаг, велите дека за тоа немало поддржувачи. Зош-

то? Може ли да ни ја објасните целата тогашна ситуација?

ЈАНЕВ: Кога порано со Киро Глигоров се правеше проценка дали да се оди со Директна резолуција за промена на **FYROM** (во РМ) или со **НЕУТРАЛНА** за разврска во Судот во Хаг, беше проценето дека во салата на Генералното собрание на ООН нема да има доволен број држави-членки. Имено, се сметаше дека нема да ги собереме да присуствуваат потребните 128 држави. Понатаму, беше проценето дека од тие 128 земји ниту половина од нив не би гласале за предлогот на Македонија најнепосредно да се смени референцата со уставното име. Всушност, не е направена стратегија со која Резолуцијата би поминала со просто мнозинство од присутните во салата на Генералното собрание на ООН. Воопшто не беше прифатен мојот став дека со објаснувањето на правната природа на членскиот статус потребно е просто мнозинство! Дурри и нашата научна јавност, Универзитетот и МАНУ не изразија сомневање во бројката 128 држави за усвојување во случај да се постави на гласање резолуција за директното менување. Нема

да погрешам ако кажам дека Иван Тошевски, архитектот на долготрајната борба за придобивање на 128 држави за усвојување на резолуцијата, можеби и оправдано, сметаше дека ние или не би имале кворум или со негативно салдо би загубиле. Поради грчкото лобирање бројот на прогрчките гласови би бил поголем од нашите гласачки симпатизери при директното определување за една или за друга земја (т.е. всушност пријателство со или РМ или со Грција). Со други зборови, во 1999 г. акција не се презеде поради стравот од комплетен дебакл во случај на неуспех. Имено, се веруваше дека поголем број од овие земји кои нè признале под уставното име, во ООН би гласале во полза на Грција (без разлика на билатералниот став со кој, на пример, признаваат име) или би биле ВОЗДРЖАНИ, креирајќи недоволен број држави при решавањето на прашањето. Сè ова беше заблуда. Оваа заблуда присутна е и денес во редовите на СДСМ!

 Како дојдовте до констатацијата за гласањето, односно дали сега имаме сосема нова политичко-полесна ситуација?

ЈАНЕВ: НЕУТРАЛНАТА резолуција е многу поприватлива. Тоа не подразбира дека земјите во ОН треба да се определат меѓу РМ и Грција! Ова делумно е покажано и со усвојувањето на српската Резолуција за проверка на легалитетот на независноста на Косово. Земјите овде не се определувале меѓу Србија и Косово (или Запад), туку едноставно побарале мислење од МСП. Од моја страна **НЕУТРАЛНАТА** резолуција им беше понудена и на Киро Глигоров и на Бранко Црвенковски, со комплетен текст подготвен за потпишување, испраќање и лобирање. Но, и покрај тоа што Киро Глигоров, пред мене и проф. Ѓорѓи Марјановиќ, вети дека резолуцијата ќе биде испратена, сепак тоа не се случи! Јасно укажав дека имајќи ја предвид политиката на **НЕВРЗАНИТЕ ЗЕМЈИ** за зајакнување на функцијата на МСП и меѓународното право, тие ноншалантно гласаат за вакви резолуции т.е. за барање советодавни мислења од МСП. Тогаш РМ беше призната од по-

веќе од 100 држави и лесно можеше да обезбеди потребно мнозинство гласови. Дури и на самиот почеток, при зачленувањето во 1993 г., ваква резолуција сигурно би била усвоена доколку имавме повеќе доверба во сами себе и барем тоа да се правеше, со циркуларни писма со кои ќе ги повикавме **НЕВРЗАНИТЕ ЗЕМЈИ ДА ГЛАСААТ ЗА НАШАТА НЕУТРАЛНА РЕЗОЛУЦИЈА**.

Денес случајот е уште полесен. Македонија имаше голема шанса во периодот на претседавањето со Генералното собрание на ООН да ја искористи можноста да бара усвојување на НЕУТРАЛНА резолуција за МСП. Тоа не се случи поради евидентната неспособност на целиот кадар околу Срѓан Керим да иницира една логична правна разврска. Слично како некогаш Малески, и Керим не покажа доволна умешност и знаење да почне со затворањето на овој повеќегодишен тежок проблем. НЕУТРАЛНАТА резолуција (за МСП), по моја проценка, денес би ангажирала присуство од околу 80 до 90 држави. Како што знаете, 64 држави во салата на ГС на ООН претставуваат кворум (192/3=64). Ова е двојно помалку од 128 држави, како што сметаа нашите професори од Правниот факултет во Скопје и врвните научни институции!

Доколку денес се покрене постапка за префрлување на предметот (проблемот со името) во надлежност на Меѓународниот суд во вид на **НЕУТРАЛНА** Резолуција, и ако за неа гласаат 80 држави (како што беше случајот со Резолуцијата за Косово, кога гласаа 83 држави), по моја проценка само 15 или максимум 20 прогрчки ориентирани држави би биле **ПРОТИВ** опишаната Резолуција. Другите, најмалку 60, главно, **НЕВРЗАНИ ДРЖАВИ БИ БИЛЕ ЗА** усвојувањето на нашата резолуција. Битно е да се забележи дека во сите понови случаи (не само "Српскиот случај") за поставување на барањето за добивање Советодавно мислење од МСП, бројот на присутните во салата не бил помал од 77 при усвојувањето на резолуциите. Имајќи предвид дека 64 држави претставуваат кворум, факт е дека и многу слаба дипломатија, како што е нашата, би требало да го обезбеди овој број. При гласањето, пак, треба да се сетиме

дека **НЕВРЗАНИТЕ** имаат политика **ЗАЈАКНУВАЊЕ НА СОВЕТОДАВНАТА ФУНКЦИЈА НА МЕЃУНАРОДНОТО ПРАВО И УЛОГАТА НА МСП**. "Српскиот случај" покажа дека државите немаат наклонетост да гласаат **ПРОТИВ** резолуцијата за добивање Мислење од МСП. Гласањето против ваквите резолуции би се сфатило како израз на непочитување и израз на недоверба во МСП, што секоја држава сака да го избегне. Сите битни противници на резолуцијата би се изјаснувале, пред сè, воздржано. Денес има повеќе од 140 **НЕВРЗАНИ ДРЖАВИ ВО ООН**. Значи, **НЕУТРАЛНАТА** резолуција за префрлување на предметот во надлежност на МСП за РМ ќе биде усвоена со најмалку 60 гласа **ЗА**. И кога против би биле 6 држави, повторно би се постигнал бројот од 66, што е повеќе од потребниот кворум од 64 држави. Против македонската резолуција сигурно би гласале Грција, Кипар и европски земји, кои се традиционални грчки пријатели. Покрај овие земји, Грција може да излобира уште 10 до 15 држави за да гласаат **ПРОТИВ**. Меѓутоа, овој број сè уште е далеку помал од бројот на неврзаните земји кои традиционално гласаат за вакви резолуции. Во овие услови Македонија воопшто не треба да се двоуми и веднаш треба да тргне со подготовки за **НЕУТРАЛНАТА РЕЗОЛУЦИЈА** на ОН. Ваквата пресметка ѝ дава недвосмислена предност на **НЕУТРАЛНАТА РЕЗОЛУЦИЈА НАСПРОТИ ДИРЕКТНАТА РЕЗОЛУЦИЈА**. Со Директната резолуција поголем број држави ќе бидеат **ПРОТИВ** промената од **FYROM** во **RM** (и поради нашата исклучително неспособна македонска дипломатија).

Како што реков, по добивањето Мислење од Меѓународниот суд, Генералното собрание на ООН, со резолуција ќе ја смени референцата /деноминацијата **FYROM** во уставното име Република Македонија. Одлуката на Генералното собрание овде е обврзувачка за органите на ОН. Оваа практика ќе биде следена и од специјализирани агенции. Во сегашни услови ништо не ѝ пречи на РМ да оди по овој единствено можен пат. Само крајно незнаење и отсуство на елементарен патриотизам можат да претставуваат пречка за потврдно дејствување во оваа насока.

ИСПРАТИ СМС **КУПИ ГО ВИСТИНСКИОТ ПОДАРОК**

1. На 075 14 14 42 испрати СМС со содржина*: **POD 075XXXXXX** каде што **XXXXXX** е бројот на твојата сакана личност.
2. Таа ќе добие анонимна порака со прашање - што би сакала да добие за подарок.
3. Почекај го нејзиниот одговор, а потоа „изненади“ ја со вистинскиот подарок!

СМС ПОДАРОК услугата чини 20 ДЕН. + 18% ДДВ
*со празно место, како во примерот

ИСПРАТИ СМС НА
075 14 14 42
20 ДЕН. + 18% ДДВ

СОНОВНИК

За толкување на твојот сон испрати СМС порака со следната содржина*: **SON** помн
Толкувањето го добиваш веднаш.
*со празно место како во примерот